

cating independence from unproductive processes in the present life and ensuring ownership of oneself.

Having lost the freedom, Shevchenko realized how to get it back without breaking the law and morales. While in exile, Shevchenko implemented the ideas and principles of spiritual self-preservation and the reshaping of the artistic thought's quality. These ideas were the salvation for his creativity. It is in this reformation rather than the quantity of his works during exile that we can witness the essence of Shevchenko's heroic deed as a poet and personality.

Another factor to consider is that the paintings neutralize a very important aspect of Ukrainian history to a certain extent. This aspect is a typical tragical note, which is understood by Shevchenko as a result of his tragic existence in exile. Moreover, his paintings of nature provide the poet with the stoic and fairly leveled perception of incredibly complicated events of the past. Shevchenko's poetical doctrine during the exile period appeals to the scenery motive in the sense of the most expressive means to voice thoughts for those, who understand the poet, the strategy of his further life intentions, and the entire spectre of his principles.

Key words: *pictures of nature, landscape, resistance, the history of the Hetmanate.*

УДК 930(477):378.4(477-25):061.25"18":929 Шевченко Т.

Г. Казьмирчук, д-р іст. наук, проф. (відп. автор),

М. Казьмирчук, д-р іст. наук, доц.

КНУ імені Тараса Шевченка

kazmyrchuk@ukr.net

ДЕКАБРИСТИ І ТАРАС ШЕВЧЕНКО В ПРАЦЯХ ДОСЛІДНИКІВ ШЕВЧЕНКОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Висвітлено важливу науково-пізнавальну проблему "Декабристи і Тарас Шевченко" на основі нових літературних та архівних джерел, проаналізовано історіографічні дослідження з цієї проблеми. Поет-неокласик Павло Филипович у 20-х рр. ХХ ст. розпочав її дослідження у власній літературній творчості та став фундатором новітнього шевченкознавства. Сучасні філологи та історики продовжують розвивати його думки щодо ставлення Т. Шевченка до декабристів та їхньої творчості. Також визначено внесок у розробку проблеми "Декабристи і Тарас Шевченко" сучасних учених Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Ключові слова: *шевченкознавство, декабристознавство, Шевченків університет, Павло Филипович, декабристи, історіографія.*

Постановка проблеми. Проблема "Декабристи і Тарас Шевченко" є однією з найбільш популярних історико-літературних в історіографічному дискурсі ХХ–ХХІ ст. Пояснити це можна тим, що декабристи – опозиціонери початку ХІХ ст. "збудили" та започаткували російсько-українську суспільну думку в тогочасному середовищі, а Великий Кобзар – розвинув її, приладнавши до української національної ідеї, розкрив її й трансформував у річище непримиренної боротьби із самодержавством, за соціальну гідність українців. З огляду на це, важко визначити початок зародження інтересу істориків і літераторів до цієї декабристознавчої проблеми, оскільки всі, хто звертався до аналізу життя й діяльності Тараса Шевченка, або знали про відносини поета зі "споборниками святої волі", або згадували про них. Початківцями у цих дослідженнях виступили Михайло Драгоманов і Василь Семевський.

Аналіз досліджень. Проблема відносин декабристів та Тараса Шевченка у дореволюційний час частково висвітлювалася в першому розділі праці М. П. Драгоманова "Листи на Наддніпрянську Україну" та у статті В. І. Семевського про Кирило-Мефодіївське братство (1918). Революційні потрясіння й військові події 20-х років ХХ ст. загострили увагу вчених до революційної тематики, зокрема в Україні. Д. І. Багалій залишив нам двосторінковий рукопис статті "Декабристи і Шевченко", яка зберігається в Інституті літератури ім. Тараса Шевченка НАНУ і мало відома для читацького загалу. Приблизно у той же час до проблеми "Декабристи і Шевченко" звернувся Павло Петрович Филипович – неокласик, літературознавець, вихованець історико-філологічного факультету Університету св. Володимира і учень професорів Андрія Лободи й Володимира Перетца. Працюючи в різних освітянських навчальних закладах Києва у 20–30-х роках ХХ ст., зокрема Інституті археології та Київському Інституті народної освіти, професор П. Филипович захопився вивченням життя й літературної творчості Тараса Шевченка, особливо "Щоденника". Тут він натрапив на записи поета про декабристів, його оцінки суспільно-громадської діяльності "царів волі", які поверталися у 1858 р., як і він сам, із заслання. В одній статті 1924 р., присвяченій декабристам і Кобзарю, вче-

ний писав: "Мое завдання, – по-перше, зібрати різноманітний матеріал, який малоє Шевченкові відомості про декабристів та його відношення до них, по-друге, простежити вплив поета-декабриста (Рилєєва) на Шевченка".

Павло Филипович, за образним висловом Юрія Клена (Освальд Бургардт), жив і творив у "прокляті роки" [38], що відбилося на його житті й літературній творчості та призвело в результаті до трагічної смерті під час радянських репресій. На ці трагічні події наголошували всі літературознавці й історики, які зверталися до наукового доробку вченого.

О. Гальчук у своїй монографії поставила завдання "дослідити явища поезії зрілого модернізму – твори Миколи Зерова, Михайла Драй-Хмари, Юрія Клена, Павла Филиповича..." та інших неокласиків 1920–1930-х років ХХ ст., з погляду рецепції античності, виявити форми їхнього діалогу з античним текстом [6; 9]. Дослідниця наголошує на тому, що П. Филипович "у своїх працях іде від генетичних проблем порівняльного методу до осмислення внутрішньої специфіки твору", в розвитку сюжетної лінії виходив на західноєвропейський контекст, відмінний від підходів М. Драй-Хмари, який обрав слов'янський вектор [6,]. До варіантів неокласичної моделі інтерпретації античності П. Филиповича О. Гальчук звертається й у четвертому розділі дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук [7].

Вагоме слово про П. Филиповича висловив директор Інституту літератури НАН України академік М. Жулинський. Зупинившись коротко на біографічних сюжетах "поета-мислителя", автор зупинився на "філософській ліриці" П. Филиповича, використовуючи історичні сюжети, переважно з минулого Київської Русі та України з використанням образного символічного мислення, і фольклорне розмаїття української народної творчості [14].

Новітні історіографічні та літературознавчі праці про життя й творчість П. Филиповича з'явилися завдяки керівникові Черкаського наукового центру шевченкознавчих досліджень кандидату філологічних наук, доценту Володимиру Поліщуку. Він творчо й наполегливо працює в рідній перевидання наукового доробку відомого вченого і поета-неокласика 20–30-х років ХХ ст., публікує в серії "Шевченкознавчі раритети" його праці й ґрун-

товно осмислює внесок професора КІНО в шевченкознавчі та декабристознавчі студії.

Один з основоположників українського наукового шевченкознавства П. Филипович започаткував і розвивав важливі літературознавчі напрями кінця ХІХ – початку ХХ ст.: студіювання зв'язків Тараса Шевченка зі світовим літературним процесом, зокрема з європейським романтизмом, запропонував класифікацію типів української романтики, першим детально проаналізував поему "Неофіти", виявив Шевченківський вплив на творчість М. Лєскова, започаткував проблеми "Шевченко і читач", "Шевченко і декабристи" [4; 5; 37].

Здобутки шевченкіани П. Филиповича характеризує харківський філолог Володимир Дорошенко. У 1999 р. він опублікував ґрунтовну розвідку [12,], яка буде перевидана у найповнішій на цей час дослідженні літературознавчих праць П. Филиповича. Виділивши чотири невеликі нариси, автор акцентує увагу на дискусійних питаннях цієї теми, зокрема: ставить під сумнів думки тих літераторів, які вбачали в Т. Шевченкові "мужицького" генія, котрий не міг впливати на формування літературного та й соціально-культурного розвитку української спільноти ані за життя, ані після смерті. Розкриваючи творчість Кобзаря у світовому літературному контексті, дослідник наголошує, що П. Филипович першим у 20-х роках ХХ ст. поставив і розглядав поетичну творчість Т. Шевченка в тісній сув'язі європейського романтизму, що наново "відкривала людину в її національній середовищі, визначала специфічні риси як окремих національних літератур, так і окремих письменників" [13].

Цікаве тлумачення проблеми "Тарас Шевченко і російська література", яку В. Дорошенко трактує через висвітлення П. Филиповичем "широких зв'язків Т. Шевченка з діячами російського революційно-визвольного руху, мистецького та літературного процесу" [13]. Можна вважати, що сучасний філолог – єдиний літературознавець початку ХХ ст., який приділив цьому аспекту пильну увагу, підкреслюючи постійний інтерес поетанеокласика до стосунків "царів волі" з Великим Кобзарем, його зацікавлення їхньою діяльністю не тільки суспільною, але й літературною. Декабристи, як слушно писав П. Филипович і наголо-

шував наш сучасник, "займають особливо почесне місце, і до того ж майже протягом всієї діяльності автора "Кобзаря"" [48].

Т. Шевченко та його літературна творчість – початковий етап у формуванні будівництва української нації. Він, на відміну від П. Гулака-Артемовського, І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, основоположників української літературної мови, явився ідейним проводирем широкого громадянського руху. Вважається, що з появою Т. Шевченка розвивається модерна українська нація, а його поезія "відкрила новий світ" [47].

Розпочали з'являтися коротенькі, але змістовні біографічні нариси про поета-неокласика, написані, зокрема, його рідним братом Олександром Филиповичем, якому вдалося емігрувати з СРСР. У хрестоматії української літератури та літературної критики ХХ ст. він переповідає життєвий шлях П. Филиповича і меншою мірою акцентує увагу на його творчих здобутках. Зокрема, важливим є коротка інформація про дружину поета Марію Андріївну Михайлюк, яку спіткала жаклива радянська дійсність режиму, що знищував цвіт української інтелігенції, "зліквідовуючи" літературні об'єднання – "Вапліте", футуристів, неординарних прозаїків. І насамкінець, у 1935 р. сталінський терор знищив неокласиків – М. Зерова, П. Филиповича, М. Драй-Хмару та ін. [46].

В. Саєнко заперечує неокласицизм П. Филиповича і відносить його творчість до попередньої культури – символізму [41], наголошуючи на елітарності його літературного доробку, що він "дбав про мистецтво гармонії, котре врівноважує трагізм світу" [41]. Авторка констатує відсутність "повноцінного осягнення палітри творчості митця" [41], що утрудняє створення цілісної картини його творчого доробку: "його спадщина в повному обсязі не опублікована і цілісне осмислення її чекає на чергу в культурологічній роботі" [41].

На невеликій літературній спадщині П. Филиповича, що просякнута філософською глибиною й майстерністю форм, наголошує словацький дослідник української поезії 20-х років ХХ ст. Мікулаш Неврлий [35]. На його думку, П. Филипович знаменує новий етап у шевченкознавстві, виділяючи два періоди у творчості літературознавця – неокласика й символіста, найвиразнішого поета-філософа, "синтезатора буття, історії власного народу і всього людства" [35].

П. Филипович названий у когорті літераторів України, затаврованих і знищених радянською владою. Йому присвячено три сторінки біографічного тексту, де більше уваги приділено слідству НКВС УРСР та сфабрикованій цим органом справі, яку "приєднували" то до однієї, то до іншої "злочинної", на думку слідчих, організації. Показано "кухню" репресій КДБ, названо прізвиська тих слідчих, котрі "старалися" за будь-яку ціну довести злочинну діяльність поета [15].

Отже, аналіз літературознавчих досліджень про творчість і життя П. Филиповича свідчить, що вони практично, за винятком праць В. Дорошенка, не торкалися проблеми "Декабристи і Тарас Шевченко". Історія дослідження цієї проблеми в творчості П. Филиповича почалася з невеликої рукописної статті Дмитра Багалія, вихованця Університету св. Володимира. Після знищення поета-неокласика радянською владою в 1955 р. до неї звернувся студент Державного педагогічного інституту ім. О. Горького (нині – Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова), який підготував ґрунтовну на той час статтю. Він зібрав, по можливості, більшість фактів про особисті зустрічі "Споборників святої волі" з Кобзарем, дав їм свою оцінку [9]. Приблизно через десять років у тому ж педінституті буде написана й захищена спеціальна дисертація, на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, викладачкою кафедри української літератури Галиною Гайдай на тему "Шевченко і декабристи". Передувало захисту написання й оприлюднення здобувачкою 15 спеціальних статей і тез, в яких детально розкривалися стосунки Кобзаря з декабристами та їх оточенням [1; 2; 3; 4; 5]. Захист відбувся 25 вересня 1964 р. в КДП ім. О. Горького. Науковим керівником був доктор філологічних наук, професор І. І. Пільгук. Офіційними опонентами виступили: Т. Ф. Бугайко та Н. Й. Жук. Усі, хто взяв участь в обговоренні, або надіслав відгук на автореферат дисертації (Євген Шаблійовський), схилились до думки, що дисертантка вдало розвинула положення праць з цієї теми Павла Филиповича та Івана Пільгука [36], переконливо довела, в чому полягав вплив декабристів-літераторів на творчість Т. Шевченка [11]. Відгук на автореферат дисертації Г. Гайдай подав доц. КДУ Михайло Мар-

ченко. Він висловив жаль, що як провідний історіограф України, автор спеціальних праць про історичні погляди Кобзаря, залишив без належної уваги таке важливе питання, як близькість історичної поезії Т. Шевченка до подібних мотивів, які знайшли відбиття у творчості декабристів-літераторів [11].

До вивчення проблеми долучився студент цього ж інституту, а пізніше доцент кафедри теорії літератури народів СРСР КДУ з 1964 р. Микола Пилипович Гнатюк [8]. У 1972–1974 рр. він завершив роботу над докторською дисертацією "Українська поема першої половини XIX ст.: Проблеми розвитку жанру", яку не встиг захистити через передчасну смерть. Була опублікована монографія під такою ж назвою, де в одному з розділів проаналізовано політичну поему "Сон", суспільно-філософську проблематику і стиль поеми "Неофіти" і "Марія" [9]. У цій праці з'ясовуються джерела літературних творів Кобзаря й декабристів-літераторів, знайомства декабристів (С. Г. Волконський, І. Д. Якушкін, О. В. Поджіо, П. О. Панов, С. П. Трубецької) із творами Т. Г. Шевченка.

Історіографічні сюжети проблеми "Декабристи і Т. Г. Шевченко" наявні у багатьох працях, в яких висвітлювалася поетична діяльність Великого Кобзаря.

Дослідники радянської доби присвятили достатню кількість праць пошукові сув'язі діянь та творчості видатних представників своєї епохи, великого Кобзаря та "провісників свободи". Ними оброблено великий обсяг документів, свідчень сучасників та епістолярного матеріалу. Дана проблема розглядалася не тільки на рівні наукових монографій, статей, а й широко висвітлювалася у популярних творах та засобах масової інформації. Без хоча б побіжної згадки про зв'язок декабризму і Т. Г. Шевченка не обходився жоден солідний твір істориків і літературознавців, присвячених Кобзареві. Так, тільки спеціальних монографій з цієї проблеми налічується понад десяток. Надруковано близько 20 популяризаторських статей та праць з окремих питань цієї теми. Проблемі "Шевченко і декабристи" приділено певну увагу більш як у 70 дослідженнях. Отже, на нашу думку, нині вже можна говорити про необхідність докладного історіографічного дослідження, яке б мало на меті систематизацію і науковий аналіз досить масштабного й цікавого матеріалу.

Першу спробу системного історіографічного дослідження робку радянських учених з цього питання зроблено в доповідях на науково-практичних конференціях, присвячених декабристському рухові і Т. Г. Шевченкові [21; 22; 25]. Пізніше ним була опублікована низка статей, в яких у розгорнутому вигляді, з урахуванням нових ситуаційних моментів аналізувалася література з цієї проблеми, визначалися недостатньо досліджені й дискусійні питання [19; 20; 26]. Сюжети цієї історіографічної проблеми знайшли висвітлення у низці монографічних праць [17; 23], а також у курсах лекцій, прочитаних на історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка [24; 27].

Останнім часом з історіографічним підсумком теми виступив Юрій Латиш. Аналіз спадку дослідників теми він розглянув через призму "ще остаточно не з'ясованих" її сюжетів. Щоправда, автор при з'ясуванні концепції проблеми проігнорував новітні праці, не показав, як ця тема досліджується у нових умовах, не виявив напрямів подальшого її дослідження [33], поза увагою залишив оцінки авторів колективної монографії вчених Київського національного університету, висловлені роком раніше [16, 18]. Ю. Латишу належить ґрунтовна історіографічна монографія, в якій висвітлена історія вивчення руху декабристів вченими Київського національного університету імені Тараса Шевченка за 174 роки. В ній згадуються дослідження, присвячені проблемі "Декаристи і Т. Г. Шевченко" [34].

До теми про університет св. Володимира та Т. Г. Шевченка зверталось не одне покоління дослідників вітчизняної історії та літературознавства. Крім газетних і журнальних статей за радянської доби надруковані ґрунтовні монографічні дослідження, в яких висвітлювалися окремі питання шевченкознавства. Це праці І. І. Пільгука, М. П. Рудька, Г. О. Гайдай, П. М. Попова, Г. Я. і Є. С. Сергієнків, Є. М. Луняка [5; 36; 39; 40; 41]. Вони є важливим фундаментом історіографічного висвітлення проблеми "Університет св. Володимира і Т. Г. Шевченко". Праця М. П. Рудька – перше монографічне дослідження про зв'язки Кобзаря з Київським університетом, а монографія П. М. Попова – про місце університету в біографії та літературній творчості Т. Г. Шевченка. Основою обох праць послуговували цікаві та унікальні архівні матеріали.

До сучасних досліджень життя й суспільної діяльності "споборників святої волі" і Т. Шевченка та їхніх взаємин додано матеріали [28; 30; 31] щодо відображення Кобзаря у світлинах [32], визначено напрями можливих досліджень проблеми, зокрема – декабризм як джерело вивчення формування демократичних основ світогляду Тараса Шевченка [29].

До 200-річчя з дня народження Кобзаря в університетському видавництві опублікований анотований бібліографічний покажчик, до якого включені описи друкованих і архівних документів про життя й діяльність Т. Г. Шевченка, зокрема з його співпраці з Археографічною комісією при Університеті св. Володимира, зв'язків з Кирило-Мефодіївським товариством, опис малярських робіт тощо [44]. Це найповніший на сьогодні покажчик, який документально розкриває проблему "Університет св. Володимир і Тарас Шевченко", уточнює і конкретизує окремі питання, дає відповіді на дискусійні аспекти. Завідувачка навчально-наукової лабораторії Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка В. І. Іскорко-Ігнатенко опублікувала довідковий посібник "Університетська шевченкіана", де ґрунтовно описано розвиток університетського шевченкознавства, через призму міні-біографій його творців. Надзвичайно цікава й цінна наукова праця, яка розкриває також окремі аспекти нашої теми [45].

Ювілей Шевченкового університету ознаменувався публікацією другого, виправленого, доповненого і структурно зміненого видання "Університет св. Володимира і Тарас Шевченко". Основою його є історіографічні розвідки "Декабристи і Шевченко" та "Кирило-Мефодіївське братство: історіографія". Враховуючи висновки попередників, автори присвятили окремі нариси висвітленню цих проблем у конкретно-історичному ракурсі, із залученням нових джерел, які уточнюють і розширяють їхній зміст [18].

У новітніх працях університетських дослідників теми звернено увагу на вивчення стосунків професорів Університету св. Володимира П. В. Павлова, О. І. Селіна, С. С. Гогоцького з декабристами С. П. Трубецьким, М. І. Лорером у м. Києві у 1858 р. [18].

Відкрився ще один раніше не знаний аспект – шляхи, якими до Сибіру надходили вірші Кобзаря і хто із засланих декабристів

їх читав. Цю проблему поставив і частково дослідив Євген Руднев. Він, побувавши в Іркутську, знайшов в обласному архіві листи М. М. Волконської, написані французькою мовою, і оприлюднив їх зміст у часописі "Слово і час" за 1998 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гайдай Г. Т. Г. Шевченко і декабристи в Нижньому Новгороді / Г. Гайдай // Деякі питання мовознавства і літературознавства. – 1962. – С. 56–75.
2. Гайдай Г. Т. Г. Шевченко і декабристи / Г. Гайдай // Рад. школа. – 1964. – № 3.
3. Гайдай Г. Т. Г. Шевченко і М. А. Маркевич / Г. Гайдай // Рад. літературознавство. – 1960 – № 3.
4. Гайдай Г. Т. Г. Шевченко і М. С. Щепкін / Г. Гайдай // Звітньо-наукова конф. інституту за 1960 р. КДПІ. Тези доп. – 1961.
5. Гайдай Г. А. Т. Г. Шевченко и декабристи / Г. А. Гайдай : автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1964.
6. Гальчук О. "...Не минає міт!": Античний текст у поетичному просторі українського модернізму 1920–1930 років / О. Гальчук. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2013. – С. 246–247.
7. Гальчук О. В. Художня трансформація античності в українській поезії 1920 – 1930-х років: типологічні моделі / О. Гальчук; автореф. дис. ... д-ра філол. наук. – К. : КНУ, 2013. – С. 18.
8. Гнатюк М. П. Шевченко і декабристи / М. П. Гнатюк // Зб. студ. наук. праць. Т. 1. Історико-філол. та пед. науки. – К., 1955. – Вип. 1. – С. 29–41.
9. Гнатюк М. Українська поема першої половини ХІХ ст.: Проблеми розвитку жанру / М. Гнатюк. – К. : Вища школа при КДУ, 1975. – С. 103–145.
10. Декабристські мотиви в творчості Т. Г. Шевченка // Укр. мова і література в школі. – 1964. – № 6.
11. Державний архів міста Києва. – Ф. Р. – 346. – Оп. 2. – Спр. 2421. – Арк. 59.
12. Дорошенко В. Шевченкіана Павла Филиповича / В. Дорошенко // Зб. Харків. історико-філол. товариства. Нова серія. – Х., 1999. – Т. 8. – С. 45–46.
13. Дорошенко В. Шевченкіана Павла Филиповича / В. Дорошенко // Филипович Павло. Шевченкознавчі студії. – Черкаси : Брама, 2002. – С. 293, 206.
14. Жулинський М. Слово і доля : навч. посіб. / М. Жулинський. – К. : А.С.К., 2002. – С. 304–305.
15. ...З порога смерті... Письменники України жертви сталінських репресій. – К. : Рад. письменник, 1991. – Вип. 1. – С. 146, 432–434.
16. Задорожна Л. М. Шевченко й історія / Л. М. Задорожна // Шевченкознавство у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (1860–2003) : колективна монографія. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2004.
17. Казьмирчук Г. Д. "Апостоли правди": Рух декабристів в історичній літературі 1917 – першої половини 30-х років / Г. Д. Казьмирчук. – К. : КДУ, 1997.
18. Казьмирчук Г. Д. Вибрані твори. Т. 9. Університет св. Володимира і Тараса Шевченка / Г. Казьмирчук, М. Казьмирчук. – К. : ПП "КП УкрСІЧ", 2017. – С. 57–58.

19. Казьмирчук Г. Д. Висвітлення проблеми "Декабристи і Шевченко" у вітчизняній історіографії / Г. Казьмирчук // Вибрані твори / Г. Казьмирчук. – К. : ПП "КП УкрСІЧ", 2013. – Т. 5.
20. Казьмирчук Г. Д. Висвітлення проблеми "Декабристи і Т. Г. Шевченко" в радянській історіографії (1917 – перша половина 30-х років) / Г. Д. Казьмирчук // Вісн. Київ. ун-ту. Історико-філол. науки. – К., 1991. – Вип. 2.
21. Казьмирчук Г. Д. Висвітлення проблеми "Декабристи і Т. Г. Шевченко" в радянській історіографії (друга половина 30-х – перша половина 50-х рр. ХХ ст.) / Г. Д. Казьмирчук // Окрема відбитка.
22. Казьмирчук Г. Д. Висвітлення проблеми "Т. Г. Шевченко і декабристи" в радянській літературі у 1960–1980-х роках / Г. Д. Казьмирчук // Т. Г. Шевченко і Поділля: тези доп. наук.-практ. конф. – Кам'янець – Подільський, 1989. – Ч. 1.
23. Казьмирчук Г. Д. Декабристоведение: Итоги и проблемы. 1917–1993 гг. / Г. Д. Казьмирчук. – К. : КГУ, 1993.
24. Казьмирчук Г. Д. Історіографія руху декабристів. Ч. 1. Дореволюційне декабристознавство (1825–1917 рр.) / Г. Д. Казьмирчук. – К. : КНУ, 2000.
25. Казьмирчук Г. Д. Освещение советской историографией в 1917–1934 годах вопроса о влиянии идей декабристов на Т. Г. Шевченко / Г. Д. Казьмирчук // Декабристские чтения. – К., 1988. – Вип. 1.
26. Казьмирчук Г. Д. Проблема "Декабристи і Т. Г. Шевченко": Радянська історіографія. 1917–1990 рр. / Г. Д. Казьмирчук // Наук. записки з історії України : зб. статей. – Кіровоград, 1992. – Вип. 1.
27. Казьмирчук Г. Д. Становлення радянського декабристознавства (1917 – перша половина 1930-х рр.) : курс лекцій / Г. Д. Казьмирчук. – К. : Брама, 2001.
28. Казьмирчук М. Г. "Споборники святої волі" та Кобзар – перегук доль (до 200-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка) / М. Казьмирчук // Гілея : наук. вісн. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – Вип. 81.
29. Казьмирчук М. Г. Декабризм як джерело формування революційно-демократичних поглядів Тараса Шевченка / М. Казьмирчук // Віддане служіння історичній науці: до 70-річчя професора Григорія Казьмирчука. – К. : ПП "КП УкрСІЧ", 2014.
30. Казьмирчук М. Г. Декабристи і Шевченко / М. Казьмирчук // Історія України. – 2002. – № 44.
31. Казьмирчук М. Г. Декабристи і Шевченко / М. Казьмирчук // Проблеми історії України: ХІХ – поч. ХХ ст. – К. : Ін-т історії України НАНУ, 2001. – Вип. 3.
32. Казьмирчук М. Г. Тарас Шевченко і фотомистецтво в Російській імперії / М. Казьмирчук // Пробл. історії та історіографії України. Програма і мат. наук.-практ. конф. 24 квітня 2014 року. – К. : ПП "КП УкрСІЧ", 2014.
33. Латиш Ю. В. Тарас Шевченко і декабристи (До концепції та історіографії проблеми) / Ю. В. Латиш // Декабристи в Україні: дослідження й матеріали. – К. : Ін-т історії України НАН України; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2005. – Т. 4. – С. 143–145.
34. Латиш Ю. В. Університетська Decembriana. Дослідження руху декабристів у Київському університеті / Ю. В. Латиш. – К. : СПД Цимбаленко Є. С., 2008. – С. 186, 187, 190.

35. Неврлий М. Українська радянська поезія 20-х років. Мікропортрети в художніх стилях і напрямках / М. Неврлий ; пер. з словацької Ольги і Григорія Булатів. – К. : Вища шк., 1991. – С. 143, 146.
36. Пільгук І. І. Шевченко і декабристи / І. І. Пільгук. – К. : У надзаг. МО УРСР, Київ. пед. ін-т, 1958.
37. Поліщук В. Про Филиповича-шевченкознавця і не тільки / В. Поліщук // Филипович Павло. Шевченкознавчі студії. – Черкаси: Брама, 2002.
38. Полонська-Василенко Н. Київ часів Миколи Зерова та Павла Филиповича / Н. Полонська-Василенко // Безсмертні : зб. спогадів про М. Зерова, П. Филиповича і М. Драй-Хмару / М. К. Орест (ред. текстів та примітки); Ін-т л-ри ім. Михайла Ореста. – Мюнхен, 1963.
39. Попов П. М. Шевченко і Київський університет / П. Попов. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1964.
40. Рудько М. П. Тарас Шевченко і Київський університет / М. Рудько. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1959.
41. Сасенко В. Українська модерна поезія 20-х років ХХ століття: ренесансні параметри / В. Сасенко. – Одеса : Астопринт, 2004. – С. 142–143.
42. Сергієнко Г. Я. Київський університет і Т. Г. Шевченко / Г. Я. Сергієнко, Є. С. Сергієнко. – К. : Вища шк., 1984.
43. Т. Г. Шевченко і декабристи в Нижньому Новгороді / Г. Гайдай // Звіт-но-наук. конф. кафедр ін-ту за 1959 р. КДПІ. Тези доп. – 1960.
44. Тарас Шевченко та Університет св. Володимира. Спогади сучасників : анот. бібліогр. покажч. / упоряд.: В. Г. Нестеренко, Н. В. Кошлякова, Т. О. Холоша та ін. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2014.
45. Університетська шевченкіана. Довідк. посіб. / автор-упоряд. В. І. Іскорко-Гнатенко. – К. : Логос, 2017.
46. Филипович О. Павло Филипович. Біографічний нарис / О. Филипович // Укр. слово. Хрестоматія укр. л-ри та літ. критики ХХ ст. : у 4 кн. – К. : Рось, 1995. – Кн. 4. – С. 123.
47. Филипович О. Поет огненного слова / О. Филипович // Літ.-крит. статті / П. Филипович. – К., 1991. – С. 35.
48. Филипович П. Шевченко і декабристи / П. Филипович – К. : ДВУ, 1926.

REFERENCES

1. Hayday, H. T. (1962). T. G. Shevchenko i dekabrysty v Nyzhn'omu Novhorodi [Shevchenko and Decembrists in Nizhny Novgorod]. *Zb. "Deyaki pytannya movoznavstva i literaturoznavstva" – Some issues of linguistics and literary criticism* (pp. 56–75). Vvyd. KDPI im. Hor'koho [in Ukrainian].
2. Hayday, H. (1964). T. H. Shevchenko i dekabrysty [Shevchenko and Decembrists]. *Radyans'ka shkola – Soviet School*, 3 [in Ukrainian].
3. Hayday, H. (1960). T. H. Shevchenko i M. A. Markevych [T. Shevchenko and M. Markevych]. *Radyans'ke literaturoznavstvo – Soviet literary studies*, 3 [in Ukrainian].
4. Hayday, H. (1961). T. H. Shevchenko i M. S. Shchepkin [Shevchenko and M. Shchepkin]. *Zvitno-naukova konf. instytut za 1960 r. KDPI. Tezy dop. – Reporting and Scientific Conference of the Institute in 1960, KDPI. Abstracts of reports* [in Ukrainian].

5. Hayday, H. A. (1964). T. H. Shevchenko i dekabrysty [Shevchenko and Decembrists]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

6. Hal'chuk, O. (2013). "...Ne mynaye mit": Antychnyy tekst u poetychnomu prostori ukrayins'koho modernizmu 1920-1930- rokiv [Ancient text in the poetic space of Ukrainian modernism 1920-1930] (pp. 246–247). Chernivtsi: Knyhy – KHKHI [in Ukrainian].

7. Hal'chuk, O. V. (2013). Khudozhnya transformatsiya antychnosti v ukrayins'kiy poeziyi 1920–1930-kh rokiv: typolohichni modeli [Artistic transformation of antiquity in Ukrainian poetry of the 1920s-1930s: typological models]. *Extended abstract of Doctor's thesis* (P. 18). K.: KNU [in Ukrainian].

8. Hnatyuk, M. P. (1955). Shevchenko i dekabrysty [Shevchenko and Decembrists]. *Zbirnyk student-s'kykh naukovykh prats' – Collection of student scientific works*. (Vol. I), (Issue I), (pp. 29–41). Kyiv [in Ukrainian].

9. Hnatyuk, M. (1975). *Ukrayins'ka poema pershoyi polovyny KHIKH st.: Problemy rozvytku zhanru [Ukrainian poem of the first half of the nineteenth century: problems of genre development]* (pp. 103–145). K.: Vyshcha shkola pry KDU [in Ukrainian].

10. Dekabryst-s'ki motyvy v tvorchosti T. H. Shevchenka [Decembrist motives in the works of T. Shevchenko]. (1964). *Ukrayins'ka mova i literatura v shkoli – Ukrainian language and literature at school*, 6 [in Ukrainian].

11. *Derzhavnyy arkhiv mista Kyryeva [State Archives of the City of Kyiv]*. – F. R. – 346. – Op. 2. – Spr. 2421 [in Ukrainian].

12. Doroshenko, V. (1999). Shevchenkiana Pavla Fylypovycha [Shevchenko of Pavel Filippovich]. *Zbirnyk Kharkivs'koho istoryko-filolohichnoho tovarystva – Collection of Kharkiv Historical and Philological Society*. (Vol. 8, pp. 45–46). – KH [in Ukrainian].

13. Doroshenko, V. (2002). Shevchenkiana Pavla Fylypovycha [Shevchenko of Pavel Filippovich]. *Fylypovych Pavlo. Shevchenkoznavchi studiyi – Philipovich Paul. Shevchenko's studios* (pp. 293, 206). Cherkasy: Brama [in Ukrainian].

14. Zhulyns'kyy, M. (2002). *Slovo i dolya [Word and Fate]* (pp. 304–305). K.: A.S.K. [in Ukrainian].

15. *Z poroha smerti... Pys'mennyky Ukrayiny zherty stalins'kykh represiy [From the threshold of death ... Writers of Ukraine are victims of Stalinist repressions]* (1991), (pp. 146, 432–434). K.: Radyans'kyy pys'mennyk [in Ukrainian].

16. Zadorozhna, L. M. (2004). Shevchenko y istoriya [Shevchenko and history]. *Shevchenkoznavstvo u Kyivskomu natsional'nomu universyteti imeni Tarasa Shevchenka (1860–2003) – Shevchenko studies at Taras Shevchenko National University of Kyiv*. K.: Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr "Kyivskyy universytet" [in Ukrainian].

17. Kazmyrchuk, G. D. (1997). "Apostoly pravdy": Rukh dekabrystiv v istorychniy literaturi 1917 – pershoyi polovyny 30-kh rokiv ["The Apostles of Truth": The Decembrist Movement in the Historical Literature of 1917 – the First Half of the 30's]. K.: KDU [in Ukrainian].

18. Kazmyrchuk, G. D. (2017). *Universytet sv. Volodymyra i Tarasa Shevchenko [University of St. Volodymyr and Taras Shevchenko]*. (Vol. 9, pp. 57–58). K.: PP "KP UkrSICH" [in Ukrainian].

19. Kazmyrchuk, G. D. (2013). *Vysvitlennyya problemy "Dekabrysty i Shevchenko" u vitchyznyaniy istoriohrafiyi [Illumination of the problem "Decembrists and Shevchenko" in the national historiography]*. K.: PP "KP UkrSICH" [in Ukrainian].

20. Kazmyrchuk, G. D. (1991). Vysvitlennyya problemy "Dekabrysty i T. H. Shevchenko" v radyans'kiy istoriohrafiyi (1917 – persha polovyna 30-kh rokiv) [Illumination of the Problem "Decembrists and T. Shevchenko" in Soviet historiography (1917 – the first half of the 30's)]. *Visnyk Kyyvivs'koho universytetu. Istoryko-filolohichni nauky – Bulletin of the University of Kiev. Historical and philological sciences*, 2. – Kyiv [in Ukrainian].

21. Kazmyrchuk, G. D. *Vysvitlennyya problemy "Dekabrysty i T. H. Shevchenko" v radyans'kiy istoriohrafiyi (druha polovyna 30-kh – persha polovyna 50-kh rr. KHKH st.) [Illumination of the Problem "Decembrists and T. Shevchenko" in Soviet historiography (the second half of the 30's - the first half of the 50's of the twentieth century)]* [in Ukrainian].

22. Kazmyrchuk, G. D. (1989). Vysvitlennyya problemy "T. H. Shevchenko i dekabrysty" v radyans'kiy literaturi u 1960–1980-kh rokakh [Illumination of the Problem "Decembrists and T. Shevchenko" in Soviet Literature in 1960–1980's]. *T. H. Shevchenko i Podillya: Tezy dopovidey naukovo-praktychnoyi konferentsiyi – Shevchenko and Podillya: Abstracts of the reports of the scientific-practical conference*. (Issue. I). Kam'yanets' – Podil's'kyy, 1989 [in Ukrainian].

23. Kazmyrchuk, G. D. (1993). Dekabrystovedenye: Ytohy y problemy. 1917–1993 hh. [Decembrist Studies: Results and Problems. 1917–1993's]. K.: K·HU [in Ukrainian].

24. Kazmyrchuk, G. D. (2000). *Istoriografiya rukhu dekabrystiv. Dorevolutsiynye dekabrystoznavstvo (1825–1917 rr.) [Historiography of the Decembrist movement. Pre-Revolutionary Decembrist Studies (1825–1917)]*. (Issue 1). K.: KNU [in Ukrainian].

25. Kazmyrchuk, G. D. (1988). Osveshchenye sovet'skoy ystoriyohrafeyey v 1917–1934 hodakh voprosa o vlyyanyy ydey dekabrystov na T. H. Shevchenko [Illumination by Soviet historiography in the years 1917–1934 of the question of the influence of the ideas of the Decembrists on T. Shevchenko]. *Dekabryst'skye chtenyya– Decembrist readings*. (Issue I). – Kyiv [in Ukrainian].

26. Kazmyrchuk, G. D. (1992). Problema "Dekabrysty i T. H. Shevchenko": Radyans'ka istoriografiya. 1917–1990 rr. [Problem "Decembrists and T. Shevchenko": Soviet historiography. 1917–1990]. *Naukovi zapysky z istoriyi Ukrainy – Scientific Notes on the History of Ukraine*. (Issue 1). – Kirovohrad [in Ukrainian].

27. Kazmyrchuk, G. D. (2001). *Stanovlennyya radyans'koho dekabrystoznavstva (1917 – persha polovyna 1930-kh rr.): Kurs lektsiy [Formation of the Soviet Decembrist Studies (1917 – first half of 1930's): Course of lectures]*. K.: Brama [in Ukrainian].

28. Kazmyrchuk, M. G. (2014). "Spobornyky svyatoiy voli" ta Kobzar – perehuk dol' (do 200-richchya z dnya narodzhennya T. H. Shevchenka) ["Champions of the holy will" and Kobzar - an echo of fate (to the 200th anniversary of T. Shevchenko's birth)]. *Hileya: naukovyy visnyk. Zb. nauk. prats' – Gilea: Scientific Bulletin*. (Issue. 81. – K.: NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

29. Kazmyrchuk, M. G. (2014). Dekabryzm yak dzherelo formuvannya revolyutsiyno-demokratychnykh pohlyadiv Tarasa Shevchenka [Decembrism as the source of the formation of the revolutionary-democratic views of Taras Shevchenko]. *Viddane sluzhinmya istorychniy nauki: do 70-richchya profesora Grigoriia*

Kazmyrchuka – Serene devotion to historical science: to the 70th anniversary of Professor Gregory Kazmirchuk. K.: PP "KP UkrSICH" [in Ukrainian].

30. Kazmyrchuk, M. G. (2002). Dekabrysty i Shevchenko [Decembrists and Shevchenko]. *Istoriya Ukrayiny – The History of Ukraine*, 44 [in Ukrainian].

31. Kazmyrchuk, M. G. (2001). Dekabrysty i Shevchenko [Decembrists and Shevchenko]. *Problemy istoriyi Ukrayiny: KHIKH – Problems of the history of Ukraine: XIX – beg. Twentieth century*. (Issue III). K.: In-tu istoriyi Ukrayiny NANU [in Ukrainian].

32. Kazmyrchuk, M. G. (2014). Taras Shevchenko i fotomystetstvo v Rosiys'kiy imperiyi [Taras Shevchenko and photo art in the Russian Empire]. *Problemy istoriyi ta istoriohrafyiyi Ukrayiny. Prohrama i materialy naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. 24 kvitnya 2014 roku – Problems of History and Historiography of Ukraine. Program and materials of the scientific-practical conference. April 24, 2014*. K.: PP "KP UkrSICH" [in Ukrainian].

33. Latysh, Y. V. (2005). Taras Shevchenko i dekabrysty (Do kontseptsiyi ta istoriohrafyiyi problemy) [Taras Shevchenko and Decembrists (To the Concept and Historiography of the Problem)]. *Dekabrysty v Ukrayini: doslidzhennya y materialy– Decembrists in Ukraine: Researches and Materials*. (Vol. 4, pp. 143–145). K.: In-tut istoriyi Ukrayiny NANU [in Ukrainian].

34. Latysh, Y. V. (2008). *Universytet-s'ka Decembriana. Doslidzhennya rukhu dekabrystiv u Kyivskomu universyteti [University Decembriana. Study of the Decembrist movement at Kyiv University]* (pp. 186, 187, 190). K.: SPD Tsymbalenko YE. S [in Ukrainian].

35. Nevrylyy, M. (1991). *Ukrayins'ka radyans'ka poeziya 20-kh rokiv. Mikro portrety v khudozhnikh stylyakh i napryamakh [Ukrainian Soviet poetry of the 20's. Microports in artistic styles and trends]* (pp. 143, 146). K.: Vyscha shkola [in Ukrainian].

36. Pil'huk, I. I. (1958). *Shevchenko i dekabrysty [Shevchenko and Decembrists]*. K.: U nadzah. MO URSR, Kyiv. ped. in-tut [in Ukrainian].

37. Polishchuk, V. (2002). Pro Fylypovycha-shevchenkoznavtsya i ne til'ky [About Filippovich-Shevchenko and not only]. *Fylypovych Pavlo. Shevchenko-znavchi studiyi – Philipovich Pavel. Shevchenko studies studios*. Cherkasy: Brama [in Ukrainian].

38. Polons'ka-Vasylenko, N. (1963). Kyiv chasiv Mykoly Zerova ta Pavla Fylypovycha [Kiev at the time of Nikolai Zerov and Pavel Filippovich]. *Bezsmertni: Zb. spohadiv pro M. Zerova, P. Fylypovycha i M. Dray-Khmaru – Immortals: Zb. memories of M. Zerov, P. Filipovich and M. Dray-Khmaru*. Myunkhen [in Ukrainian].

39. Popov, P. M. (1964). *Shevchenko i Kyivskyy universytet [Shevchenko and Kyiv University]*. K.: Vyd-vo Kyiv. un-t [in Ukrainian].

40. Rud'ko, M. P. (1959). *Taras Shevchenko i Kyivskyy universytet [Taras Shevchenko and Kyiv University]*. K.: Vyd-vo Kyiv. un-tu [in Ukrainian].

41. Sayenko, V. (2004). *Ukrayins'ka moderna poeziya 20-kh rokiv XX stolittya: renesansni parametry [Ukrainian Modern Poetry of the 20th Century: Renaissance Parameters]* (pp. 142–143). Odesa: Astoprynt [in Ukrainian].

42. Serhiyenko, H. YA. (1984). Kyivskyy universytet i T. H. Shevchenko [Kyiv University and T.G. Shevchenko]. K.: Vyd-vo pry KDU Vyscha shkola [in Ukrainian].

43. T. H. Shevchenko i dekabrysty v Nyzhn'omu Novhorodi [T. G. Shevchenko and Decembrists in Nizhny Novgorod]. (1959). *Zvitno-nauk. konf. kafedr in-tu za 1959 r. KDPI. Tezy dopov – Report-scientific conference of departments in-t in 1959, KDPI. Abstracts of Papers* [in Ukrainian].

44 *Taras Shevchenko ta Universytet sv. Volodymyra. Spohady suchasnykiv [Taras Shevchenko and St. Volodymyr Memoirs of contemporaries]*. (2014). K.: VPTS Kyiv. un-t [in Ukrainian].

45. *Universytet-s'ka shevchenkiana. Dovidkovyy posibnyk [University Shevchenkian. Help guide]*. (2017). V. I. Iskorko-Hnatenko (Ed.). – K.: Lohos [in Ukrainian].

46. Fylypovych, O. (1995). Pavlo Fylypovych. Biohrafichnyy narys [Pavlo Filippovich Biographical essay]. *Ukrayins'ke slovo. Khrestomatiya ukrayins'koyi literatury ta literaturnoyi krytyky KHKH st. : U 4-kh kn. – Kn. 4. – Ukrainian word. The textbook of Ukrainian literature and literary criticism of the twentieth century.* (Vol. 1-4), (Issue 4), (P. 123). K.: Vyd-vo "Ros" [in Ukrainian].

47. Fylypovych, O. (1991). Poét ohennoho slova [Singing the generic word]. *Fylypovych P. Literaturno-krytychni statti – Filippovich P. Literary-critical articles* (P. 35). Kyiv [in Ukrainian].

48. Fylypovych, P. (1926). *Shevchenko i dekabrysty [Shevchenko and the Decembrists]*. K.: DVU [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 20.09.18

G. Kazmirchuk, Dr. of History, Prof. (corresponding author)
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
M. Kazmirchuk, Dr. of History, Ass. Prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv

DECEMBRISTS AND TARAS SHEVCHENKO IN STUDIES OF RESEARCHERS FROM SHEVCHENKO UNIVERSITY

In the article on the basis of new literary and archival sources highlights the important scientific and cognitive problem "Decembrists and Taras Shevchenko", reveals the search for historiographical researches on this problem. The problem of "Decembrists and Taras Shevchenko" is one of the most popular historical and literary in the historiographical discourse of the XX–XXI centuries. This can be explained by the fact that the Decembrists, the oppositionists of the early nineteenth century, "aroused" and initiated a Russian-Ukrainian public opinion in that time society, and the Great Kobzar developed it, adapting it to the Ukrainian national idea, discovering it and transforming it into a stream of irreconcilable struggle against autocracy, for the social dignity of Ukrainians. In view of this, it is difficult to determine the beginning of the emergence of the interest of historians and writers in this Decembrist study problem, since all those who turned to the analysis of the life and work of Taras Shevchenko or knew about the relations of the poet with "Fighters for the holy will", or remembered about them. Beginners in these studies were Mikhail Drahomanov and Vasyl Semevsky.

Pavel Petrovich Filippovich also addressed to the problem of "Decembrists and Shevchenko". He was an eminent neoclassic, a specialist in study of literature, a graduate of the History and Philology Department of the University of St. Volodymyr. He took a great interest in studying the life and literary works of Taras Shevchenko, especially "The Diary", where he found records of the poet about the Decembrists. Practically the historiography subject of the problem "Decembrists and T. Shevchenko" is existed in many works, which covered the poetic activity of the Great Kobzar.

The first attempt of a systematic historiographic study of the work of Soviet scientists on this issue was made by Grigorii Kazmyrchuk in reports on scientific and practical conferences devoted to the Decembrist movement and T. G. Shevchenko. He also published a lot of monographs on the theme "Decembrists and T. Shevchenko", and there is also in his courses of lectures, prepared for students of the Faculty of History of Kyiv National Taras Shevchenko University.

Keywords: *Shevchenko, University of Shevchenko, Pavlo Filippovich, Decembrists, historiography.*

УДК 39Сумцов+821.161.2Шевченко Тарас

ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ ТВОРЧОСТІ ШЕВЧЕНКА В РЕЦЕПЦІЙ МИКОЛИ СУМЦОВА

А. Калинчук, старш. наук. співроб.

Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України
lukasscott@i.ua

На сьогодні серед малознаних залишається тема "Оригінальна Шевченкова творчість і фольклорна традиція" в опрацюванні саме М. Сумцова. Рецепцію науковцем фольклорно-етнографічних елементів у доробку Шевченка варто актуалізувати з метою ґрунтовного її дослідження та ввести в контекст шевченкознавства кін. XIX – поч. XX ст. Розглянуто інтерпретацію вченим взаємозв'язків творчості Шевченка з вітчизняним фольклором та етнографією. Схарактеризовано концепцію літературознавця, її здобутки та втрати. Простежено внесок М. Сумцова у розробку актуальної теми XIX ст. як окремої проблеми шевченкознавства. Зібраний критиком фактаж показує, що поет був докладно обізнаний з народною лірикою, знав її не лише з усної традиції, але й з тогочасних збірників М. Максимовича, М. Маркевича, П. Лукашевича та ін. Фольклорні традиції М. Сумцов осмислював як окрему проблему літературознавства.

Ключові слова: *рецепція, фольклорна традиція, народність, періоджерело, зіставлення, збіги, фольклорні компоненти, теми, мотиви.*